

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-273-285>

УДК 378.011.3-051:78

Лабунець Віктор Миколайович,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>

gitaraclassic@gmail.com

Карташова Жанна Юріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри музичного мистецтва,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>

gitaraclassic@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО- ВИКОНАВСЬКОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті висвітлено методичні орієнтири підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної музично-педагогічної діяльності в процесі інструментально-виконавського навчання, які полягають в забезпеченні розвитку індивідуальних здібностей кожного студента; максимальній реалізації та розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців через підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери; стимулюванні систематичної самостійної роботи студентів; якісному опануванні навчального матеріалу шляхом глибокого занурення в його зміст; розвитку виконавської рефлексії на основі психологічної адаптації студентів до публічних виступів; підвищенні об'єктивності оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів музичного мистецтва. З урахуванням специфічних характеристик процесу формування інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва визначено класифікацію груп методів, які забезпечують цілеспрямованість означеного процесу, а саме: групи дискусійних, конструктивних, проєктивних, ігрових, тренінгових та ціннісно-аналітичних методів. Автори вважають, що методика тренінгових занять дозволить наблизити процес навчання майбутніх учителів музичного мистецтва до практики, зафіксувати особливості музично-педагогічної діяльності, отримати нові віднайдення, які будуть сприяти вирішенню особистісно значущих проблем

та ситуацій, метою яких є встановлення гармонійної рівноваги фізіологічних та духовних сил особистості майбутнього вчителя, формування умінь і навичок самостійної інструментально-виконавської роботи, активізації та регулювання духовної, емоційної й фізичної активності студентів.

Ключові слова: методичні орієнтири; інструментально-виконавська діяльність; інноваційні методи навчання; педагогічна технологія; професійне становлення.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасна система інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва характеризується суттєвими модернізаційними змінами, що передбачають пошук інноваційних методів розв'язання освітніх завдань. Відтак, актуалізується потреба в оновленні змісту та якості фахової підготовки майбутніх педагогів-музикантів, що зумовлено програмними змінами в організації навчання в освітньо-мистецькому середовищі закладів вищої освіти.

На сьогоднішні закладам середньої загальної освіти потрібні не просто фахові учителі, а вчителі-новатори з нестандартним мисленням, готовністю до інноваційної діяльності. Саме у процесі навчання в ЗВО створюються найефективніші умови для розвитку інноваційної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва, формується прагнення до нового, що є найвищим ступенем педагогічної творчості. Готовність до такої діяльності є основою для формування інноваційної позиції педагога-музиканта.

Вважаємо, що інструментально-виконавська підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах закладу вищої освіти відповідатиме сучасному рівню тоді, коли зміст, форми й методи професійної підготовки будуть зорієнтовані на формування інноваційного вчителя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти впровадження інноваційних технологій у професійній діяльності знайшли висвітлення у працях науковців (Л. Гусак, Л. Даниленко, І. Дичківська, С. Сисоєва, О. Шапран, М. Гриньова, І. Доброскок, Н. Кононець, О. Іонова, В. Паламарчук, Г. Пономарьова, Г. Селевко, Л. Семеновська, Н. Шиян та ін.), які вивчали упровадження педагогічних технологій у закладах вищої освіти. Проблематика формування готовності майбутнього вчителя до інноваційної діяльності відбита у працях таких учених, як М. Анісімов, О. Біляковська, І. Гавриш, Т. Демиденко, О. Дубасенюк, Н. Кічук, Л. Петриченко та ін.

Проблемі підготовки майбутніх учителів до інноваційної музично-педагогічної діяльності, активізації їх творчого потенціалу приділяли увагу багато науковців, а саме: Л. Арчажникова, О. Єременко, К. Завалко, Л. Коваль, Л. Надирова, І. Немикіна, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Шульгіна, О. Щолокова, Д. Юник та ін.

У роботах науковців В. Антонюк, А. Болгарського, Л. Василенко, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієва, П. Ковалик, А. Козир, О. Комісарова, Л. Куненко, Т. Левшенко, Л. Ліхницької, К. Матвєєва, А. Менабені, П. Ніколаєнко, З. Софроній, Г. Стасько, А. Стахевич, Ю. Юцевича розглядаються питання підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва до професійної діяльності саме в аспекті педагогічної інноватики.

Дослідження науковців свідчать про те, що рівень інструментально-виконавської підготовки студентів буде високим, якщо її зорієнтовано на творчу діяльність. Водночас питання реалізації інноваційних технологій в процесі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва досліджені недостатньо, потребують подальшої розробки принципи, функції, методи та педагогічні умови формування інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є визначення методичних орієнтирів реалізації інноваційних технологій в процесі інструментально-виконавського навчання майбутніх учителів музичного мистецтва. Зазначену мету було конкретизовано в таких **завданнях**:

- проаналізувати можливі шляхи підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної музично-педагогічної діяльності у процесі інструментально-виконавського навчання;
- визначити класифікацію груп методів, які забезпечують цілеспрямованість інноваційної інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Закладам вищої освіти належить ключова роль у становленні освітньої системи, оскільки саме тут задаються методологічні та змістовно-структурні параметри закладів освіти усіх типів, формується педагогічне мислення і професіоналізм сучасного вчителя. Тому структура й зміст вищої педагогічної освіти є продукуючою моделлю вітчизняної освіти. Педагогічну інноваційну освіту доцільно розглядати як підсистему всередині освіти, її породжуюче ядро, яке об'єктивно передує її становленню і стан якого визначає якість у цілому. Педагогічна інноваційна освіта реалізується як професійно-особистісне становлення вчителя в процедурах оволодіння системним загальнокультурним знанням і способами його практичного застосування [5].

Слово інновація має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення нового. У педагогічній інтерпретації інновації – це процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень

структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно інноваційного стану [6].

I. Дичківська розглядає технології за трьома рівнями, а саме:

– загальнопедагогічний рівень функціонування педагогічної технології (репрезентує цілісний освітній процес у регіоні, закладі освіти, на певному рівні навчання чи виховання тощо; у цьому вигляді педагогічна технологія тотожна педагогічній системі, оскільки вона містить сукупність цілей, змісту, засобів і методів навчання (виховання), алгоритм діяльності суб'єктів і об'єктів освітнього процесу);

– предметно-методичний рівень функціонування педагогічної технології (застосування педагогічної технології як сукупності методів і засобів реалізації певного змісту навчання та виховання в межах одного предмета, групи, в діяльності педагога);

– локальний (модульний) рівень функціонування педагогічної технології (педагогічна технологія реалізується як технологія окремих частин освітнього процесу, розв'язання окремих дидактичних і виховних завдань (технологія окремих видів діяльності, формування понять, виховання окремих особистісних якостей тощо) [5 с. 67].

В освітній практиці існує розмежування таких понять, як «освітня технологія», «педагогічна технологія» та «технологія навчання». Кожне з цих понять має свою ієрархію цілей, завдань, змісту. Наприклад, коли йдеться про упорядкування понять «освітні технології», «педагогічні технології» та «технології навчання», то вчені звертаються до запропонованого Н. Борисовою критерію класифікації – «методологія – стратегія – тактика» [12].

С. Гончаренко вважає, що інновації в сучасному вимірі виражаються в тенденціях нагромадження й видозміни різноманітних ініціатив і нововведень в освітньому просторі, які в сукупності приводять до більш чи менш глобальних змін у сфері освіти й трансформації її змісту і якості. Ініціативи виникають у процесі природної еволюції сфери освіти, в пошуку більш перспективних форм і засобів педагогічної діяльності, апробації нових методик і прийомів навчання [4].

Педагогічні інновації як структурне утворення з численними елементами є багатоплановим функціональним явищем в освітній сфері. Як стверджує В. Ледньов, до останнього часу в галузі педагогічної науки не були сформульовані важливі принципи і закономірності інноваційного структурування змісту освіти. Загальновизнаним положенням, що стосується проблеми змісту освіти, є системний підхід. Створюючи теорію будь-якої системи, визначають, по-перше, її місце в мегасистемі; по-друге, оптимальний набір і властивості компонентів, що забезпечують ефективне функціонування системи та її розвиток; по-третє, зв'язки між цими компонентами. Нові можливості перед теорією освіти відкривають, на думку вченого, внутрішні й зовнішні типи структур, що є компонентами системи і розглядаються як підструктури однієї й тієї самої системи. Нововведеним є принцип подвійного входження базисних компонентів у систему освіти як наскрізної лінії щодо зовнішніх структурних компонентів, а також до

одного з явно виражених компонентів. Найважливішим принципом, згідно з яким будують освітню сферу людини, є принцип функціональної повноти її компонентів. Його сутність така: будь-яка система не може ефективно функціонувати, якщо функціонально не забезпечено набір її суттєво значущих підсистем. Зміст освіти, як відомо, постійно вдосконалюється, тому набувають особливого значення диференціація й інтеграція її компонентів, а також її ступеневість [11].

Поняття «технологія» з'явилося у педагогічній практиці як протиставлення існуючому поняттю «метод», а термін «технологія в освіті» набув поширення у 40-х рр. ХХ ст. і був пов'язаний із застосуванням нових аудіовізуальних засобів навчання. Щодо визначенні їхньої суті немає єдиної думки: одні розуміють це як певну систему вказівок стосовно використання сучасних методів і засобів навчання; інші як цілеспрямоване застосування прийомів, засобів, дій для підвищення ефективності навчання; треті як цілісний процес визначення мети, обґрунтування плану та програми дій і навчальних методів. Кожен із цих підходів має право на існування, оскільки охоплює різні сторони освітнього процесу.

Отже, «інноваційні технології – це цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів. Система ґрунтується на внутрішніх умовах навчання. Тому «педагогічні технології» пов'язані з ідеями і досвідом психології, соціології, системного аналізу тощо» [9, с. 10].

Спираючись на визначення «інновацій» згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність», інновації у сфері освіти або освітні інновації можна трактувати як новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, що істотно підвищують якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу [2].

Змістово-структурна система інноваційної моделі інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва відображає істотні особливості досліджуваного процесу, а саме: методологічний підхід, мету, компоненти, які створюють змістову основу, а також зв'язки цих компонентів між собою та з оточуючим середовищем, основні етапи процесу становлення та вдосконалення визначеного феномену. Концептуальна модель, у якій закладено зміст інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної діяльності структуровано нами у взаємопов'язані блоки, що мають складну психолого-педагогічну структуру (цільовий, методологічний, навчально-розвивальний, опорно-стратегічний, експертно-оцінний).

Цілісність змістовно-структурної системи формування означеного феномена забезпечує впровадження активних методів, засобів та форм навчання, а саме: стимулювання індивідуальної активності майбутніх учителів музичного мистецтва; включення студентів у професійно спрямовану творчу діяльність; організацію продуктивної освіти із застосуванням інноваційних технологій навчання (створення проблемних ситуацій, кейс-методи, міні лекції, імпровізаційні завдання, рольові ігри, контекстне навчання, рефлексивні дискусії тощо), моніторинг якості освіти та модульно-

рейтинговий контроль індивідуальної, групової й колективної навчальної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Визначаючи структуру особистісного професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін А. Козир виокремила три групи основних критеріїв означеного феномену, а саме: афективно-мотиваційних, нормативно-регулятивних та поведінкових. З цього приводу він зауважив, що «часткові критерії та їх показники допомагають встановити провідні тенденції професійного становлення та розвитку художньо-педагогічної культури, постановки мети і розробки технології, запроєктувати закономірності психічних процесів, сприйняття, усвідомлення, осмислення рівнів творчої діяльності» [8].

Доцільно зазначити, що провідними методами досліджень інноваційних процесів є:

- вивчення наукових і науково-педагогічних джерел, які містять інформацію щодо інноваційних процесів, тобто методи, спрямовані на створення теоретичних узагальнень, встановлення й формування закономірностей, а саме: аналіз, синтез, індукція й дедукція, логічні методи – метод схожості, відмінності, метод супровідних змін, тощо;

- методи емпіричного та математичного дослідження, які безпосередньо спрямовані на об'єкт, що вивчається (спостереження, анкетування, співбесіда, вивчення продуктів діяльності та досвіду, експеримент і дослідна перевірка, статистична обробка досліджуваного матеріалу, методи оцінювання тощо);

- структурно-функціональний метод, який передбачає розчленування феномену на складові;

- порівняльний метод, що зумовлює можливість зробити висновки щодо ефективності діяльності освітніх систем і тенденцій їх розвитку;

- конструктивно-генетичний метод, що пропонує аналіз змін у досліджуваному процесі як у цілому, так і в окремих його складових у просторі та часі;

- часткові методи дослідження: аксіоматичний, модернізаційний, парадигмальний, які здатні адекватно підійти до пізнання педагогічних феноменів [10, с. 182].

Особливості навчання студентів у класі інструментально-виконавської підготовки на основі модульно-рейтингової системи полягають у:

- забезпеченні розвитку індивідуальних здібностей кожного студента;
- максимальній реалізації та розвитку творчого потенціалу фахівців через підвищення рівня сформованості мотиваційної сфери;

- стимулюванні систематичної самостійної роботи студентів;

- якісному опануванні навчального матеріалу шляхом глибокого занурення в його зміст;

- розвитку виконавської рефлексії на основі психологічної адаптації студентів до публічних виступів;

– підвищенні об'єктивності оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів [3].

На основі аналізу наукових праць нами визначено, що при застосуванні інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі з'являються нові можливості, які дають змогу:

- інтенсифікувати процес навчання та підвищити його ефективність за рахунок можливості обробки великого обсягу навчальної інформації;
- розвивати пізнавальну активність, творчий підхід, цілеспрямованість, самостійність, підвищувати мотивацію до вивчення мистецьких дисциплін;
- встановлювати зворотній зв'язок, необхідний для управління навчальним процесом, систематично контролювати знання й уміння та підвищувати якість перевірки знань;
- удосконалювати форми й методи організації самостійної роботи студентів;
- індивідуалізувати процес навчання зі збереженням його цілісності;
- формувати у студентів рефлексію власної діяльності [1, с. 79].

Визначаючи методичні орієнтири інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва доцільно зазначити, що активні форми організації освітнього мистецького процесу зміщують центр значущості із засобів передачі, опрацювання та засвоєння отриманої інформації на самостійний пошук, моделювання прийомів її продуктивного застосування у практичній роботі, що дозволяє змоделювати цілісний зміст майбутньої професійної діяльності.

Методи мистецького навчання й розвитку особистості можна класифікувати за різними ознаками. У сучасній теорії й методиці мистецького навчання існують різні підходи до упорядкування різноманітних методів інноваційного художньо-музичного навчання й розвитку у залежності від характеру класифікації встановлюються певні зв'язки між навчальними методами. З метою досягнення повноти викладу в кожній рубриці, забезпечення її системності допускається повторення окремих методів.

У залежності від методичного спрямування інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва обираються форми мистецького навчання. Серед організаційних форм мистецького навчання провідне місце має належати індивідуальним заняттям з основного та додаткового музичних інструментів, лекціям проблемного типу, які сприяють глибокому, особистісно-цінному засвоєнню знань, семінарським заняттям з використанням елементів сюжетно-рольових, дидактичних та ділових ігор, тренінгам, які дають можливість отримати нові концепції поведінки в звичайних ситуаціях, нові уміння і навички, що забезпечують більш ефективну поведінку, а від так і досягнення визначених цілей.

З урахуванням специфічних характеристик процесу формування інструментально-виконавської підготовленості майбутніх учителів музичного мистецтва до інноваційної діяльності нами було визначено наступну класифікацію груп методів, які забезпечують цілеспрямованість означеного процесу, а саме: групи дискусійних, конструктивних, проєктивних, ігрових, тренінгових та ціннісно-аналітичних методів.

До першої групи методів нами віднесено дискусійні методи, а саме: організація та проведення круглих столів, семінарів, міні-симпозіумів, конференцій з проблем саморозвитку та самовдосконалення майбутніх музикантів-інструменталістів, а також методи педагогічної підтримки та рейтингового контролю.

Під час організації дискусії реалізуються пізнавальні інтереси студентів, здобуваються навички аналізу фактів, інформації, їх інтерпретації, правильного добору даних для обґрунтування висновків. Методи цієї групи спрямовані на збагачення знаннєвого фонду студентів стосовно проблем інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, їх саморозвитку та самовдосконаленню, що сприяє розвитку їхніх творчих, емоційно-емпатійних та рефлексивних сил. Ця група методів має сприяти стимулюванню самопізнання, самоаналізу майбутніх фахівців, розвивати навички музичного мовлення, гнучкість мислення, озброювати майбутніх фахівців уміннями емоційного самовираження тощо.

Методи педагогічної підтримки сприяють стимуляції означених процесів на основі залучення модульно-рейтингової системи інструментально-виконавської підготовки студентів, що слугує досягненню найбільшої ефективності розвитку пізнавальних можливостей студентів, активізації їх мисленнєво-операційного механізму, усвідомленості завдань і результатів інструментально-виконавської підготовки – тобто їх активному інтелектуальному розвитку. Рейтинговий контроль на всіх етапах роботи із студентами слугує основою для побудови різноманітних шкал оцінок, зокрема при оцінці різних сторін інструментально-виконавської роботи. Загалом, група дискусійних методів навчання має бути спрямована на поглиблення та систематизацію знань з теорії, історії та методики інструментального виконавства, що засвідчувало рівень фахової ерудованості майбутніх учителів музики в інструментально-виконавській діяльності.

Конструктивні й проєктивні методи забезпечують орієнтування студентів на перспективу їх розвитку в мистецько-естетичному й методико-педагогічному аспектах, що відповідало їх чітким уявленням щодо мети власного особистісного розвитку. Особливого значення ця група методів набуває у реалізації технологічних підходів, спрямованих на досягнення «ефекту випередження» у навчанні. Адже проєктивні методи зорієнтовують освітній процес на впровадження не будь-яких, а саме прогресивних новацій. Застосування цієї групи методів дозволяє долати такі недоліки існуючого процесу навчання, як невизначеність, абстрагованість кінцевих завдань професійної підготовки, необґрунтованість завдань проміжних її етапів, нез'ясованість термінів виконання наміченої мети. Ефективне проєктування освітньої діяльності полягає в доборі таких методів організації музичної діяльності студентів, які найповніше реалізують зміст мистецької освіти шляхом творчої взаємодії. Проєктивна група методів дозволяє вчителю визначити основні й другорядні завдання на кожному етапі педагогічного процесу, виважити вибір різновидів діяльності, підпорядкований визначеним завданням. Завдяки активному запровадженню цієї групи методів суттєво поліпшується індивідуальна робота з майбутніми учителями музики з метою розвитку їх

творчих здібностей, підбираються форми, методи та засоби музично-педагогічного процесу в їх оптимальному поєднанні, стимулюється творча активність студентів, уміння проєктувати проблемні ситуації та успішно вирішувати їх [8].

До групи ігрових методів належать: сюжетно-рольові, дидактичні та ділові ігри. Ігрові методи мають значний потенціал щодо активізації процесу інструментально-виконавської підготовки студентів, розвитку емоційної та інтелектуальної «гнучкості» майбутніх фахівців. Ігрові методи стимулюють засвоєння студентами нових інструментально-виконавських форм роботи, що забезпечує їх саморегулювання у типових ситуаціях музично-педагогічної діяльності. Перевагами використання ігрових методів у процесі інструментально-виконавської підготовки студентів є можливість максимального емоційного «включення», повторного програвання наближених до реальних ситуацій та пошуку нових шляхів їх вирішення. Ігрові методи мають значний потенціал щодо скорочення часу формування означеного феномену, який в реальних умовах накопичується протягом тривалого часу.

У процесі інструментально-виконавської підготовки студентів важливе місце займають тренінгові методи, а саме: тренінги комунікативної компетенції, тренінги розвитку евристичного потенціалу, «Мозковий штурм», тренінги вирішення конфліктних ситуацій, тренінги розвитку рефлексії, тренінги психофізіологічного саморегулювання, тощо. Методика тренінгових занять дозволяє наблизити процес навчання майбутніх учителів музичного мистецтва до практики, зафіксувати особливості музично-педагогічної діяльності, отримати нові віднайдення, які будуть сприяти вирішенню особистісно значущих проблем та ситуацій. Їх метою є встановлення гармонійної рівноваги фізіологічних та духовних сил особистості майбутнього вчителя, формування умінь і навичок самостійної інструментально-виконавської роботи, активізації та регулювання духовної, емоційної й фізичної активності студентів.

Наступну групу становлять ціннісно-аналітичні методи, які дають можливість майбутньому фахівцеві осмислювати та оцінювати характер інструментально-виконавської підготовки у процесі музично-педагогічної взаємодії, визначати власний стиль професійної діяльності та ступінь її ефективності. У центрі уваги цієї групи методів перебувають суспільно визнані норми й ідеали як зовнішні регулятори фахової діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва та його ціннісні орієнтири, що являють собою результат інтеріоризації цих норм та ідеалів внаслідок емоційно-ціннісного сприйняття [7].

Метою застосування цих методів, що являють собою ціннісний аналіз професійно-педагогічної діяльності музиканта-інструменталіста, власне і є забезпечення переходу суспільно визнаних норм та цінностей у структуру ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця. Спрямовані на всебічний розвиток особистості, вони забезпечують розвиток її світоглядних переконань та установок, формування професійно значущих ідеалів шляхом досягнення світу музично-педагогічних цінностей.

Перелічені групи методів є орієнтирами для майбутніх учителів музичного мистецтва, що мають застосовуватися в реальному педагогічному процесі не ізольовано, а в певній системі, з урахуванням змісту структурних компонентів професійної діяльності та за умов, які забезпечують їхню творчу взаємодію. Успішність формування досліджуваного особистісного утворення великою мірою залежить від узгодженості особистісних прагнень та цілей майбутніх учителів музичного мистецтва щодо їх професійного становлення та уявлень про очікувані результати їх успішної інструментально-виконавської підготовки.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Теоретико-методичні орієнтири підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до продуктивної діяльності в умовах закладу загальної середньої освіти базуються на основоположних вітчизняних методиках музичного виховання учнів з урахуванням актуальних світових інноваційних досягнень у цій сфері. Вирішення завдань підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва у закладі вищої освіти полягає в оновленні змісту методико-фахового навчання студентів з широким застосуванням модульно-рейтингової й моніторингової систем, що дозволить оперативно відстежувати зміни в отриманих результатах.

Отже, сутність та методичні орієнтири підготовки майбутніх учителів музики до продуктивної діяльності в умовах загальноосвітньої школи базуються на засадах інтеграції в європейський і освітній простори, що є методологічною основою розроблення сучасної освітньої стратегії і тактики розвитку освіти в Україні. Відповідно **у подальших дослідженнях** для нас важливим є аналіз впливу педагогічної практики на формування готовності студентів до інноваційної діяльності з молодшими школярами.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Бордюк, О., 2009. Використання комп'ютерних технологій у сучасній мистецькій освіті, *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Сер. 14: Теорія і методика мистецької освіти*, 7 (12), Київ, 75–79.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України, 2002. *Відомості Верховної Ради України*, 36. Доступно: <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>>.
3. Глазунова, І. К., 2012. Принципи організації модульного навчання в процесі інструментальної підготовки студентів педагогічних університетів, *Вісник Луганського Національного університету імені Тараса Шевченка*, 10 (245), Луганськ, 5–13.
4. Гончаренко, С. У., 2008. *Педагогічні дослідження: методологічні поради молодим науковцям*, Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 278.

5. Дичківська, І. М., 2004. *Інноваційні педагогічні технології*: навч. посіб. Київ: Академвидав, 352.
6. *Енциклопедія освіти*, 2008. Гол. ред. В. Г. Кремень, Київ: Юрінком Інтер, 1040.
7. Козир, А. В., Федоришин, В. І., 2012. *Вступ до акмеології мистецької освіти*: навч.-метод. посіб. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 263.
8. Козир, А. В., 2008. *Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти*: монографія Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 378.
9. Кремень, В. Г., 2003. Дистанційна освіта – перспективний шлях розв'язання сучасних проблем професійної освіти, *Вісник Академії дистанційної освіти*, 1, 4–11.
10. Курлянд, З. Н., Хмельюк, Р. І., Семенова, А. В., 2007. *Педагогіка вищої школи*: навч. посіб. 3-є вид., переробл. і допов. Київ: Знання, 495.
11. Леднев, В. С., 1991. *Содержание образования: структура, перспективы*, Москва: Высш. шк., 224.
12. Пуцов, В. І., 2007. Теоретичні засади практичної андрагогіки. *Професійний розвиток педагогічних працівників: практична андрагогіка*, Київ, 6–30.
13. *Сократ. Платон. Аристотель. Юм. Шопенгауэр*: биографические повествования, 1995. Челябинск: Урал, 400.

METHODOLOGICAL GUIDELINES OF PREPARING FUTURE MUSIC TEACHERS FOR INNOVATIVE ACTIVITIES IN THE PROCESS OF INSTRUMENTAL AND PERFORMING TRAINING

Viktor Labunets,

Doctor of Pedagogic Sciences, Professor,
Professor at the Department of Music,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9154-0955>
gitaraclassic@gmail.com

Zhanna Kartashova,

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Music,
Kamianets-Podilskyi Ivan Ohiienko National University
Kamianets-Podilskyi, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7368-9249>
gitaraclassic@gmail.com

Abstract. The article reveals the methodological guidelines of preparing future music teachers for innovative music and pedagogical activities in the process of instrumental and performing training: the development of individual abilities of each student; maximal actualization and development of creative potential of future specialists

through increasing the formed level of their motivational sphere; stimulating students' systematic independent work; high-quality mastering of the content of educational material; the development of performing reflection on the basis of students' psychological adaptation to public performances; increasing the objectivity of assessment of future music teachers' learning achievements. Taking into account the specific characteristics of the process of forming instrumental and performing skills of future music teachers, the authors made the classification of methods ensuring the purposefulness of this process: groups of discussion, constructive, projective, game, training and value-analytical methods. The authors believe that the method of training sessions will bring the process of teaching future music teachers to practice, provide their understanding of the features of music and pedagogical activity, allow them to get new ideas that will help to solve personally significant problems and situations aimed at establishing a harmonious balance of physiological and spiritual strength, the formation of skills and abilities of independent instrumental and performing work, activation and regulation of spiritual, emotional and physical activity.

Keywords: methodological guidelines; instrumental and performing activity; innovative teaching methods; pedagogical technology; professional development.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Bordiuk, O., 2009. Vykorystannia kompiuternykh tekhnolohii u suchasni mystetskii osviti [The use of computer technology in modern art education], *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova, Ser. 14: Teoriia i metodyka mystetskoi osvity*, 7 (12), Kyiv, 75–79.
2. Pro innovatsiinu diialnist [On Innovation]: Zakon Ukrainy, 2002. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 36. Dostupno : <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>>.
3. Hlazunova, I. K., 2012. Pryntsypy orhanizatsii modulnoho navchannia v protsesi instrumentalnoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh universytetiv [Principles of organization of modular learning in the process of instrumental training of students of pedagogical universities], *Visnyk Luhanskoho Natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 10 (245), 5–13.
4. Honcharenko, S. U., 2008. *Pedahohichni doslidzhennia* [Pedagogical research]: metodolohichni porady molodym naukovtsiam, Kyiv-Vinnytsia: DOV «Vinnytsia», 278.
5. Dychkivska, I. M., 2004. *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii* [Innovative pedagogical technologies]: navch. posib., Kyiv: Akademvydav, 352.
6. *Entsyklopediia osvity* [Encyclopedia of Education], 2008. Hol. red. V. H. Kremen, Kyiv: Yurinkom Inter, 1040.
7. Kozyr, A. V., Fedoryshyn, V. I., 2012. *Vstup do akmeolohii mystetskoi osvity* [Introduction to the acmeology of art education]: navch.-metod. posib. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova, 263.

8. Kozyr, A. V., 2008. *Profesiina maisternist uchyteliv muzyky: teoriia i praktyka formuvannia v systemi bahatorivnevoi osvity* [Professional skills of music teachers: theory and practice of formation in the system of multilevel education]: monohrafiia Kyiv: *NPU imeni M. P. Drahomanova*, 378.

9. Kremen, V. H., 2003. Dystantsiina osvita – perspektyvnyi shliakh rozviazannia suchasnykh problem profesiinoi osvity [Distance education – a promising way to solve modern problems of vocational education], *Visnyk Akademii dystantsiinoi osvity*, 1, 4–11.

10. Kurliand, Z. N., Khmeliuk, R. I., Semenova, A. V., 2007. *Pedahohika vyshchoi shkoly* [Higher school pedagogy]: navch. posib. 3-ye vyd., pererobl. i dopov., Kyiv: Znannia, 495.

11. Liedniev, V. S., 1991. *Sodierzhanie obrazovaniia: struktura, perspektivy* [The content of education: structure, prospects.], Moskva: Vyssh. shk., 224.

12. Putsov, V. I., 2007. Teoretychni zasady praktychnoi andrahohiky [Theoretical foundations of practical andragogy], *Profesiinyi rozvytok pedahohichnykh pratsivnykiv: praktychna andrahohika*, 6–30.

13. *Sokrat. Platon. Arystotel. Yum. Shopenhauer* [Socrates. Plato. Aristotle. Hume. Schopenhauer]: bihraficheskie povestvovaniia, 1995. Cheliabinsk: Ural, 400.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-285-295>

УДК 378.147.091.32

Попович Анжеліка Станіславівна,

доктор педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови,

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кам'янець-Подільський, Україна.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3428-9717>

popovich@kpnu.edu.ua

ЛЕКЦІЯ-НАСТАВНИЦТВО ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті схарактеризовано методику проведення лекції-наставництва як інноваційної форми проведення навчальних занять у закладах вищої освіти. Звернено увагу на порівняльні аспекти бінарної лекції, лекції паралельного мікрвикладання і лекції-наставництва, вирізнено їхні прикметні особливості.

Потлумачено дефініцію «лекція-наставництво» як нетрадиційний вид лекційного заняття в закладах вищої освіти, який проводиться внутрішніми й зовнішніми стейкголдерами і призначений для засвоєння теоретичного матеріалу через обмін досвідом (зокрема, педагогічним), поради, настанови тощо.